

RASKOVANI

IZLAZI SVAKI ČETVRTAK, 11 JUTRA.

PREDPLATA: TROMJESEČNO DINARA 13, GODIŠNJE DINARA 52. OGLASI PO CIENIKU.

UREDNIŠTVO I UPRAVA KUĆA Br. 543 - VODICE.

RUKOPISI SE NEVRAĆAJU.

POJEDINI BROJ DINAR

VLAŠNIK, DIREKTOR ODGOVORNI UREDNIK
PAVAO ROCA

TISAK PUČKA TISKARA - ŠIBENIK.

DVA KONTRASTA.

Svako doba, ako takovo shvaćamo kao odlomak naše realne političke borbe i psihološkog rezonovanja nacionalizma, imalo je u našoj političkoj historiji svoju zasebnu osebinu. Ta karakteristična pojava, koja je izbijala u dnevnim novinskim člancima bilo kao pitanje hrvatskosrpske negacije, bilo kao ideja vodilja o jedinstvenom narodu hrvatskog i srpskog plemena, ispunjala je dušu naših političara, pogotovo naše omladine sa svim mogućim banditetima, sa svim ozbiljnim i neozbiljnim pogledima u našu budućnost.

Stoji, međutim, činjenica, da je nekoliko godina prije rata, a pogotovo za vrijeme rata nacionalna svijest o jedinstvu naroda apsorbirala svaku separatičku misao, svako zasebno naziranje i da je kult jugoslovenstva bio alfa i omega svakoga, koji je osjećao moralni i fizički pritisak tudinskoga jarma. Dođuše ne smijemo interpretirati ovaj jedinstveni politički istup u zadnjem deceniju kao isključivu volju pojednaca, jer je očito, da je i za vrijeme ovog evolutivnog političkog shvaćanja bilo ljudi, koji su u svojoj duši mrzili svaki ozbiljni narodni pokret. Nu, kakomudrago, ideja je jugoslovenstva svijesti slavila trijumf i nitko, pa bio taj i najodličniji njezin protivnik, nije imao snijelosti da joj se suprostavi. Poznato je, kako je u najtežnjim danima za bivšu Austriju istupala svijesno i energično milinovačka stranka u Zagrebu. Baš u odsadnim časovima, kad je na ruskoj fronti slijedio poraz za porazom i kad je svaki iskreni rodoljub veseljem u duši gledao rasap Austrije, slavio je tada »Hrvate«, milinovački list, srpskog junaka, oplakivao srpsku siroticu majku i nazrijavao, kako će iz njezinih suza, iz tragedije života, niknuti sjeme jedinstva i sloge

velikog naroda od Soče do Vardara. To je, uistinu, bio izraz snage čitavog hrvatskog naroda.

Bez svake sumnje ova idrologija nacionalizma bijaše u svim svojim nuansama sretna pobuda za razvitak opće jugoslovenstva svijesti. I dok je srpski vojnik proljevao svoju krv za ovu njegovu ideju, hrvatski je narod na svakom koraku obuzet čistim rodoljubljem, osnažen herojstvom srpskog naroda, odmgao dušmanom silu i trovao u vojničkim redovima zapt i disciplinu.

Ovo zajedništvo duha, koje se ne smije i ne da nekada bijaše, dakle, intenzivna čežnja, bijaše eksponent našeg jedinstva. To bijaše san naših preporoditelja, smisao svih naših kulturnih i političkih podviga, manifestacija i afirmacija jugoslovenstva duha, potencirano snaga novog života, pred kojom su padale sve iluzije i svā naprezanja drskih naših dušmana.

Osim ove nutanje pobude, koja se je pogotovo zadnjih godina rata duboko uvriježila u dušu svakog poštenog Hrvata, a koji znači znači odavali su mišljenje hrvatskog naroda. Ta cijelom svijetu bijaše poznato, s kojim ushitom čeka hrvatski narod svoje oslobođenje; ta cijelom ratnoj Evropi bijaše poznato, da hrvatski vojnik ruši austrijsku vojnu silu i da je on razorni element njemačke snage i bahatosti.

Nadošla je politička revolucija. Suze radosnice orosiše ispačena lica našeg naroda. Radosti i veselju ne bijaše kraja ni konce. Ideja postadoše realno i bratski poljubac otisnu na bolnim licima pečet sloge i ljubavi. U onim dakle, sretnim momentima, kad nitko ni čas nije mogao podvojiti, da je konačno dovršen proces stvaranja ove naše države, izbijalo je nada, da će demokratski uređena država ispuniti vjekovni zavjet naših otaca. Svatko,

tko je u svojoj duši iskreno zavolio osnutak naše države, pozdravio je taj dan kao konsekvenciju staljnog narodnog odpora, kao organizaciju jedinstvenog duha.

Nu, nažalost nastao je odmah na početku kontrast u našim čežnjama. Odmah na početku, u i tijekom razvijanja naših političkih prilika, zapazilo se je, da je kod mnogih ono zajedništvo duha bila obmana, varka, koja im je služila za njihove egoističke težnje. I kad promotrim ekonomsku, finacijsku i upravnu politiku onih, koji je danas provadaju i kad se obazremo na čine i dnevne političke upalice, što samo ruše temelje ove države, onda nam je jasno, zašto je danas zajedništvo duha smalaksalo, gotovo utopilo. Otrsavši se jugoslovenstva imena, unesavši zbrku u jedinstvene političke redove i favorizujući pojedine stranke i osobe, uzbibaše naši politički vode snagu naše homogenosti i stvorilo političku situaciju gorom i strašnijom od one predratne. I danas, mjesto da se o našem narodu može kazati, da je narod jedinstven i snažan na svom teritoriju, moramo priznati, da je na teritoriju narod, koji ima da nastane.

Ova dva kontrasta, koji u sebi sadrže tragiku naše politike, morala bi jednom da pokrene srcima naših političara. Nije fajde stvarati falange Gedeonovih vojnika i najveštati borbu vlastitoj braći »do istrebljenja«. Treba se podići na nivou snage una i podojeniti nesretne razmirice, koje nas uništavaju. Treba uočiti sve kulturne i historijske tekovine pojedinog plemena i svoj rad prilagoditi volji naroda, a ne samovolji i samozhivstvu pojedinca.

Ne budu li naši političari jednom uvidjeli, da su svoj cilj promašili i da je potrebna na svim poljima reforma i rekonstrukcija, onda znamo, na što je osudjena zavjetna misao naših otaca.

FELJTON

KNJIŽEVNIK SIMO MATAVULJ I MI

(Uz literarnu komparaciju Matavulj Tomaseo)

12

(Nastavak)

I kad sam pomjehao kaludjere i fratre, treba da pomjeham i »bunjevece« i »rkače«, među kojima nije nikada bilo vjerske nesnošljivosti, ni mržnje, dokle nisu evanđeoski duhovnici rimskoga latinskog obreda, nakon što su milom ili silom smijenili glagoljaše, počeli da u narodu raspiruju vjersku mržnju. Popovska posta!

I Simo veli, da prije, dok su popovi rimskog zakona bili glagoljaši, »među seljacima ne bijaše vjerske mržnosti, ljudi su se obiju vjera među sobom ženili i kumovali, ali od kad su počeli latinci potiskivati glagoljaše, od tad se i narod počeo trovati«.

Da potvrdim pravilo i prijašnju svoju poredbu o popovima, sada ću da pokažem na dvije iznimke, gdje uz poznijeg fra Bakonju volimo i pop-liju, »pravog dalmatina«, u kome nema lukavstva, kome je čula duša«.

I prvi je navod iz pop-lijinog pričanja Bakonji, sa kojim se pobratimio.

Evo nas, napokon, i puku! Sve karakteristike našeg seoskog čovjeka Simo je plastički prikazao.

Kod toga nas zabavlja humor i duhovitost našeg seljaka, njegova gotovost, da svakome svom iskrenjenu nadijeva naročita imena, koju ga tačnije karakterišu po njegovoj mami ili odlici. Jer ne smijemo zaboraviti, da su sva lica Matavuljevih pripovjesti doista živjela, razumije se pod drugim imenom, ali ne i pod drugim nadimkom, tako da su tipovi opisani kao Brzokusi, Sande, Rkalice, Vrtirepi itd. zaista živjeli.

A Zvrļjevo, to su naši čuveni Miljevi, koji se radi izvjesne navade svojih ljudi još u narodu kao proverbski spominju.

»Maliček su prilivljivi« — veli se u romanu za tu njihovu navadu ili manju, koja nije ni mislila ni »svetu lozu« Jerkovića. I ona bijaše »maliček prilivljivi«.

Nego, to je i zato, što je taj narod siromašan. Mršavo se hrani, a naporno radi. Jeli dobra ljetina, dobra je toliko »da je pure izobilni, svečanikom po malo mesa i po malo kominjaka (pića od ocedjenog dropa) — pa dosta!«

Eto, tako živi ovaj naš narod u rodnoj godini, a kako istom, kad ga godinu izda? Lako!! »Stegne se — u pasu!«

Pa ipak, on, i pored toga, pjeva, slavi, davori svoje junake, šali se i — živi!

I po tome, kako živi, možemo da znamo, kako umire...

To sve umije da prikaže samo čovjek i umjetnik, koji je srastao s narodom, koji je krv njegove krvi i duša njegove duše.

U knjizi ima dosta humora, koji nas zdravo nasmijava, ali mi kod toga osjećamo, da nas autor ne će samo da nasmije, nego i zamisli...

A sad je vrijeme da se pozabavimo i sa glavnim junakom romana, sa Bakonjom, kojega je Matavulj savršeno izradio.

On je najprije mali Bakonja, Bakonjica, majčino mezinče. Kod kuće se ne javlja njegov duševni život, ma da ga već tada poznajemo kao lukava mališana.

To hiva istom, kad ga stric fratar povede sobom u manastir, da napravi od njega svog nasljednika, da kao odvjetač »svete loze« budne dvadesetpeti »duhovnik« roda Jerkovića.

Kad Bakonjica, koji dalje očeve kuće nije ništa čuo ni vidio, najedared stize pred divni Visovac i ugleda rijeku i po njoj galebove, kako more, uhvati ga pusto čudjenje, te on u sebi misli: »Što sve nema u manastirskijem vodama!«

Sa tim čudjenjem počinje njegov duševni refleksivni život i njegove senzacije uvjetovane njegovim fizičkim i psihičkim razvitkom.

Mi taj proces ljubopitno pratimo gledajući ga kroz piščevu psihološku prizmu.

(Slijedi).

Sa beogradske čaršije.

— R. — U svakoj parlamentarnoj i kulturnoj zemlji ima političkih borba, jer je ta potrebna u parlamentarnom životu, ali ta borba mora, da se drži nekakvih granica, koje možemo nazvati granicama pristojnosti. Beogradskoj čaršiji to nije poznato, jer se političkim protivnicima baca najgorim blatom u lice, te na jedan banditski način iznose stvari iz privatnog života protivnika, a neda se niti mrtvina mira. Famosni Krsto Cievrić napao je u svom »Beogradskom dnevniku«, ženu Lj. Jovanovića i pokojnu ženu Stojana Protića, da su prostitutkinje. To je proizvelo veliko negodovanje u svim našim trijeznijim političkim krugovima, jer da se iza tog napada vide prsti Pribičevića, a i sam Protić u svom »Radikalu« ga čini za to pisanje odgovornim. To je ponukalo i beogradske novinare, te su sazvali svoju skupštinu i osudili takovo napadanje političkih protivnika. Stalno se tim pisanjem htjelo umanjiti djelovanje afera Pribičević Hercegovina, o kojoj je suviše govoriti, jer će se na sudu pokazati istina. Ali u ovoj gesti se vidi sva moralna dekadencija kod današnjeg režima i kod onih koji taj režim provode ili zagovaraju.

U isto vrijeme, dok se provodi ovakova bezobzirna kampanja proti protivnicima današnje »demokracije«, u prečanskim krajevima nastupaju i zauzimaju sve većeg maha naši fašisti — »borci s puškama« organizirani u »nacionalnoj omladini« i »narodnoj obrani« a plaćeni o današnje demo-

kratske vlade. Zanimivo je o tome iznio »Slobodni Dom«. On je s dokazima iznio da je zagrebačka sekcija »Narodne obrane«, primila od kr. zemaljske vlade u Zagrebu novaca u iznosu oko milijun kruna. Kr. namjesnik Demetrović se na to požurio mršavom izvjavom, u kojoj priznaje da je taj novac dan »Narodnoj obrani«, ali za podpomaganje istarskih izbjeglica. Zaista velikodušno djelo g. namjesnika! Ali jedno u tome je neshvatljivo, a to je: zašto je taj novac dan »Narodnoj obrani«? Nikome nije poznato uopće tko je ta »Narodna obrana« i koja joj je svrha i kakovim se sredstvima služi za postignuće te svoje svrhe. Nasuprot, opstoji jedna javna institucija, koja nosi ime »Jugoslavenska matica« čija je svrha svakome poznata, a ta je: briga za naš živalj izvan granica. Pak zašto onda g. namjesnik nije dao taj novac — ako je za to određen — ovoj javnoj instituciji, nego nekakvoj mračnoj organizaciji, koja hoće da hoda „u krvi do koljena“? To bi trebalo, da razjasni g. namjesnik, ali to on stalno neće napraviti, jer to uopće ne može da razjasni. Dok se to ne razjasni mi imamo potpuno pravo da vjerujemo: da ta organizacija stoji pod plaštem današnjeg režima, a iza akcije te organizacije, da stoji današnji cijeli režim sa policijom i žandarmerijom. Svima je poznato da su akcije te organizacije sa „puškom u ruci“, ali neka ta gospoda upamte, da ako državni organi ne obrane ličnu slobodu, da će to svaki pojedinac, napraviti a onda će vrijediti ona narodna: „Tko mačem gublje od mača i pogiba“. —

malo iza toga mirnim i sigurnim ali žurnim korakom Alijagić u pratnji dvojice uzničkih stražara i dvojice detektiva. Od rodbine su prisutni samo stričević i 15-godišnji brat Alijagićev. Predsjednik senata dr. Vnič saopćuje osuđeniku, da je potvrđena od Ministarskog Saveta smrtna osuda, te da će se ta sutra dan i izvršiti. Na to Alija samo reče s visim mirnim glasom: »Znađem«. — Imama (hodžu) odbija jer veli, da mu ne treba. Iza toga se žurno diže i mirnim i sigurnim korakom izlazi malim posmjehom na lice. Kasnije ga u čelji posjećuje njegov odvjetnik dr. Politeo, te mu Alija kazuje svoju oporuku t. j. želju, da mu se iza smrti proda i sa ono malo gotovine što ima, da se preda odboru za pomaganje gladnih u Rusiji. Iz te geste se vidi, da ga je do zadnjeg časa pratila ideja — pomoći bijednicima patnicima. Na večer je do deset sati boravio u nje govori čelji branitelj, brat mu i drugovi. Alijagić se držao s nama mirno i razgovarao većinom u indierentnim stvarima, te iznio svoje čvrste vjerovanje u budućnost komunizma. O populovanju nije uopće govorio, jer se nije niti nadao, a o načemu justifikiranja, da li vješanjem ili streljanjem rekao je: »Meni je svejedno«. Nešto prije šest sati u jutro ulazi u čelju krvnik, da ga odvede na stratište koje je bilo priređeno u dvorištu sudbenik uza. Alijagić se sasna mirno usta i oprostio se od svih prisutnih poljubcem. Pod rukom svoj branitelja ostavio je čelju i brzim korakom izišao u dvorište. Poslije nego je predsjednik izvršio obične formalnosti reče pojačanim glasom: »Krvnik neka se izvrši pravda! U tom času se Alijag oglasi: — Gospodine predsjedniče bili ja mogao još nešto?

Dr. Vnič: »Možete, možete«.

Alijagić: »Ja bi htio, da se s Vama oprostim«.

Predsjednik iznenaden i donekle smeten:

— Molim da se samom oprostite. F. ja Vam praštam »Neka Vam je oprosteno«.

— I ja Vam g. predsjedniče!

Krvnik ga iza toga vodi k vješalima i brzi pokretima obavlja svoj posao. Alijagino tijelo nije nit jednom trznilo i nije se čuo nit jedan uzdah ili ajmek. Ova liječnika konstatiraju smrt te saopćuju predsjedniku. Tijelo je predano policiji, a onda odmah odvedeno u mrtvačnicu centralnog groblja. Cijeli dan brojni svijet posjećuje mrtvačnicu i polagao cvijeće na lijes siromah. U 6 sati na večer bilo je po policiji ispražnje cijelo groblje. Nitko nije imao pristup osim nekako akademičara muslimana, koji su nosili na mjenice lijes. U ruku je bilo postavljeno cvijeće na Alijini Akademičari su nad lijesom nabacili zemlju. Iza pogreba na povratku u grad, došlo ponovno do nepotrebnog uređivanja policije, ovo prigom su ranjene tri osobe, a više njih je u šeno. Neshvatljivo je uopće da se bajonetama ho uništiti jedna ideja a još više u ovom momer gdje je svijet izdavao zadnju počast ne atentatu već — čovjeku mučeniku uništenom u 26.000 godinjem životu. Neshvatljivo je napće pri cijelom i osudi države Ministarskog Savjeta, koji je vrše jednu osvetu, a ne pravdu potvrdio smrtnu kaz i time proleterima Jugoslavije stvorio heroja i čenika; Alijagićeva mirna smrt je ovo potvrdio. Njegov čin je bio bez mržnje, jer je uvijek za p. k. Draškočica kao čovjeka, ali je pri tom u lijo, da će pomoći proleterima Jugoslavije — lijunima bijednika, a on je otišao i u smrt i mržnje, otišao je praštanjem svakome. R

Glad i komunalna politika.

Danas, u doba ekonomskog propadanja i socijalne razvratnosti, pitanje je materijalnog opstanka nesumnjivo najpreče. Ona latinska: »primus vivere, dein philosophari« obistinjuje se u ovim kritičnim danima u svojoj zgoljenoj realnosti i naivan je, da bogome, svaki onaj, koji ne vidi, da je silna neman gladi već pridošla i k našim vratima, pravna svaki čas da započne svoju ubilačku igru.

Dok ovako život teperi u konstantnim trzajima i gotovo u stadiju izdisanja, čini se, da se nitko ne miče, da nikomu nije stalo do saniranja teških ovih prilika. Niži slojevi naroda upravo očajavaju, činovnici rogobore i protestuju, trgovci i obrtnici izvikuju svoje rasulo; u jednu riječ čitavo se naše društvo nalazi u bolesnom stanju, kad je potrebna bezodvlačna pomoć.

Bilo bi zbilja, nesavjesno i nepravedno bacati svu krivnju na ovu ili onu stranku zbog našeg ekonomskog neuspjeha. Nu, bilo bi bez sumnje nepravedno i nesavjesno opravdavati svakoga i svagdje, pogotovo onda, kad oni, koji vedre i oblače u ime »viših ciljeva i više politike« langiraju najvažniji interese našeg naroda. Politika isisavanja dojadila je većma težaku i trgovcu, siromahu i bogatašu. Svaki tjedan, svaki mjesec: novi porezi, nove carine, nove takse i pristojbe. Svaki tjedan, svaki mjesec: nove povišice na životne namirnice, veća skupocina, novi jači i neprilike. I u ovoj utakmici nadbijanja države i društva, upravo je žalosno, da se u našoj upravnoj službi, u našoj regionalnoj i lokalnoj upravi povadaju ljudi za primjerom onih, koji s dana u dan stvaraju nove namete, nove dade, misleći, da se na taj način čuva i nevišćuje država i narod.

Naše općine kao da se u tome nadmeću i kao da im nije poznata ova bijeda našeg naroda. Sa svih strana čuju se tužaljke bijednog seljaka, koji upravo stenje pod teretom neprestanog narivanja sada ovog sada onog općinskog nameta. I dok je prirodno, da tržaci sa sela, usljed pritiska sa strane općine, koja će im skoro i na zrak, što ga udišu, udarili namet, povišuju cijene svojim proizvodima, dotele je nepojmljivo, da naši upravnici ne uvidjaju, da takav postupak ne spasava općinski budžet, već ga naprotiv uništava.

Uzmimo na primjer uvadjanje poreza na poslovni obrt. Od 1. podigao se on danas na 10%,

Naravno, usljed toga poskočiše cijene i životnim namirnicama i ako će da od toga strada nego li srednji i niži slojevi naroda. Najnoviji monstrum, uvadjanjem takse na uvoz i izvoz, stvorila je si-benska općina. I kako se čuje, Delegacija ministarstva financija u Splitu, odobrila je zaključak opć. Upravitelja u svojstvu općinskog Vijeća od 29. oktobra 1921. kojim se opć. Upraviteljstvo ovlašćuje, da do 3. decembra 1922. pobare pristojbe na svu uvoznu i izvoznu robu u svom području, dakle, i na životne namirnice od 1/2% prema fakturi prodane ili kupljene robe.

Prema ovome i ovako sličnom postupku naših upravnih vlasti valja energično ustati. Mi znamo, da je danas nemoguće pokriti općinske izdatke iz zraka i da se na svaki način mora stvoriti bar približno pokrivenje. Nu, s metodama, koje uništavaju niže slojeve, a srednje vode do očajanja usljed rastuće skupocine, nije moguće popraviti ovo jedno današnje stanje. Dobro je poznato, da je si-benski opć. Upravitelj bio upozoren, uvadjanjem gornjih taksa, na posljedice, koje će nastati i da je u svoje vrijeme bio pripravan doći u susret običanjem takse na životne namirnice, nu i tu je ostalo samo obećanje.

Evo, na ovakav način, požurivamo sami svoju ekonomsku propast. Veoma je lako kritikovati i iznašati nevolje i jade i izražavati saučeeće, nu, na vama je lakoder upraviti, da, dok ste na upravi, potražite načina, kako da se najlakše izade iz ove teške situacije, a ne, ko bijagi u interesu opć. budžeta, na svakom koraku uništavati narodnu privredu i ono još malo blagostanja.

Pismo iz Zagreba.

Prije Krista još je vrijedila u životu poslovica: oko za oko; zub za zub; glavu za glavu. Poslije toga je sam Krist u svojoj nanci podučavao praštanje: tko tebe kamenom, ti njega kruhom. Čijela goletinja i potpuna ironija tih riječi pokazala se baš ovih dana od samih sljedbenika te nauke, a njihovu istinost je pokazao jedan Musliman — mučenik svoje ideje. — Izvršena je smrtna kazna na Aliji Alijagiću atentatoru Draškočevićem. Sakupljalo se svijeta pred sudbenim stolom. Policija pustala je one koji su imali narodu čitu dozvolu. Iza 9 sati ulazi sudbeni senat, a

Tovarska trumbesa ne gređu na nebe
Ovu Crsku nek si zadjenu za kalpak sastavlj
vjestice iz Privč-Luke(i »Demokratu«, opada
Vodičane, da su: švercerei, komuniste i boljševie

Jalova reklama.

U zadnje vrijeme mjesna demokratska novina nadula se od pripovijedanja, kako se naš Šibenik širi i poljepšaje. Plokaite se popločuju, perivoj se uređuje, a čak obit i industrija procvjetaše, da je zbilja ovom mrtvom trgovačkom gradu osjegurano uspjeh i napredak.

Šibenčani dobro znadu, kuda vodi ovo melatusanje. Oni znadu i još kako, da nije nikakova sposobnost urediti perivoj i popločati plokaite. To je dužnost onih, koji upravljaju ovim gradom i bila bi uistinu sramota za sve građane, kad bi se i ove godine ostalo pri ljetosnoj prašini i nečistoći.

Jasno je međutim, da ovo demokratsko izvikivanje ima svoju pozadinu. Htjeli bi da kako — tako poprave svoj stari poraz iz jematva. Htjeli bi, da jednom gestom okupe opet oko sebe one, kojima su do jučer na sva usta govorili, da ne ispinjaju svoje privatnopravne obveze. Nu jalov im je posao! Šibenski se je težak osvjestio i uzdigao nad obično strančarsko opredjeljenje. Kaos, što su ga stvorili stanovita gospoda u ovoj gradu, srozat će se jednog dana na njihova leđa i bit će im jednom jasno, da je narod s njima obračunao.

Vuk mjenja dlaku, čudi — nikad!

(Svršetak)

Ivan Toma prikazao kaznenu tužbu proti predstožniku stanbenog ureda i proti starosti Sokola radi provale? Može li se promisliti veće bezobraznosti. Hoće li i dalje splitska vlada dozvoliti da taj čovjek pravi cijelome građanstvu bez razlike političkog mišljenja, a na ogromnu štetu: Raabske občine i na štetu samih državnih interesa? Ivan Toma još i danas ne može zaboraviti stare prijatelje talijanšabe pa uzimlje ih pod svoju zaštitu ko što suca Rubčića, koji za vreme okupacije šalje depeše Sonninu i Orlandu u kojima stajalo: „liberateci dalle unghie dei eroti“! On danas daje općinske radnje ljudima koji su služili ko delari i detektivski pod talijanskom komandom, koji su zatvarali, tukli i tužili naše ljude „a usljed njihovih tužaba bili su osuđeni na godine tamnice, a uzkráuje našima. On je još danas u dopisivanju sa nekadašnjim vođjom ovdavnim talijanšaba sada cavaliere della corona d' Italia Dojmo Lauro Galzigna. A danas ruje proti Sokolu. I ovakeg čovjeka naša vlada drži na upravi Raabske občine!

Trgovački glasnik.

Na podnesak trg. obit. Udruženja u Šibeniku Direkciji pošta i telegrafa, dobiva slijedeći odgovor:

Na podnesak od 16. II. pod br. 26.1922. u predmetu prevoza paketa i ručnjaka za sjevernu Dalmaciju preko Bakra, obavješćujem Vas, da se Vašoj zamolbi, premda je potpuno opravdana, ne mogu odazvati iz ovih razloga:

Prevoz pošte sa željezničke stanice do obale u Bakru obavlja se kolima, jer pošta nema potrebnih automobila.

Odobreni krediti za prenos pošte u okviru dvanaestina, potpuno su isisprljeni, pa se uređivanju novih poštahoda ne može pristupiti. Ambulantna pošta Zagreb — Bakar 24 ne podnosi daljnji obhterećenja; uređenje dalnje putujuće pošte nije provedeno, jer nema ni osoblja ni vagona.

Na Skrljevu i u Bakru nema potrebnih stadišta.

Primjećujem konačno, da sam u tom predmetu ministarstvu izvještaj podnio, pa će se nastupom boljih vremena i poštanski saobraćaj suvremenom urediti.

Zagreb dne 25 veljače 1922.

Direkcija pošta i telegrafa

Udruženje Trgovaca Industrijalaca za sjev. Dalmaciju u Šibeniku Dostavlja do znanja članovima, da društveni tajnik stoji na raspolaganje svakom članu u društvenim prostorijama ul. sv. Frane (prije Societá Operaia) od 12 do 1 sat p. p. (izim nedjelje)

Nadalje Udruženje prima svake večeri bezovajno Burzovni izvještaj koji stoji na ogled društv. č. kao i stručnih listova i knjiga. Uprava.

Poštanske takse. Sa 1. aprila za pakete i novčano-vrednosne pošiljke, kada su upakovani u vidu paketa naplaćuje se taksa po težini i po vrednosti. — a) po težini: do 5 kg Din 8, od 5 do 10 kg Din 20, od 10 do 15 kg Din 30, od 15 do 20 kg Din 40; b) po vrednosti: do 100 Din 1 Din., od 100 do 500 Din 2 Din., od 500 do 1000 Din 5 Din., od 1000 do 5000 Din 10 Din., a od 5000 dinara pa više, na svaku hiljadu ili dio ove vrednosti još po 1 dinar.

Najveća težina ovih pošiljaka utvrđuje se na 20 kg, a vrednost je neograničena.

Daća, tlaka, porez. Na litru petrolja Dinar, a 100 kutijica palila, žigica 8 Dinara.

Radnički raboš.

Po najnovijim vijestima, koje smo primili iz Siverića, čini se, da se je radničko pitanje počelo mienati sa mrtve tačke. Nadležni, upozoreni zbog neprestanih lamentacija, koja sadrže u sebi bolni krik ispačene radničke duše, napokon se odlučise, da se na licu mjesta osvjedoče o patnjama našeg radnika u siveričkom rudniku.

Međutim, zla je sreća htjela, da je u Siverić došao mađarski savj. Igor Čepulić, koji, kako do sada izgleda, nema osobite volje, da konačno uredi radničko pitanje. On, naime, valjda po uputama direkcije „Monte Promina“, pozivlje k sebi gotovo isključivo one radnike, sa kojima po svom čestu gospodare inžinjer Wanko i njegova braća, pa će, što na riječ, istuci pa povuci, doći g. Čepulić do zaključka, kako zbilja u siveričkom rudniku vlada uzoran red i humani postupak. Ajme ti se našim radnicima, ako li g. Čepulić ne otvori bolje oči.

Dok ovo bilježimo i s radošću konstatujemo, da se je ipak s nadležne strane posvetilo barem nešto pažnje radničkom pitanju. Čije interese naj-energičnije zastupamo, upozorit nam je g. Čepulića, da sa objektivnim posmatranjem i sa onom „neka se čuje i drugo zvonu“ obrati osobitu pažnju, kad je već na licu mjesta, ovom pitanju radnika, a ne bi pogriješilo, kad bi i od direktora našeg lista ili njegovih suradnika, koji su dobro informirani u prilike i ljude siveričkog rudnika, zatražio uputa, koje bi ga zaista dovele na ispravni put prosuđivanja. Mi ćemo nestorljivo sačekati vijesti o rezultatu inspekcije g. Čepulića i ne bude li kritičkim nožem odmjerio zlo od dobra i uveo red, nastaviti ćemo, da i dalje napadamo korupcije, braneći interese našeg radnika.

Da vidimo!

Vijesti.

Našim predbrojnicima i predplatnicima. Pri-mit ćete ček: obnovite i platite list, ako će biti dugovječan. I ako na čeku označene krune i filiri, svota koju pošaljete znači toliko Dinara i toliko Dinara morate imprestirati, jer u glavi čeka stoji: „Svota izražena u Dinarima“.

Utopljenici. Javljuju nam da se u Rogoznici utopio jedan Rus od pogranične straže, jedno diete i jedna žena; da se hurka prevrnula.

Šta svega vidia se na pazaru. Jučer opažimo u „Zelenom Tegu“ prodavati crkveni tabernakul: u jednom služio za kuću božju, a unapred — golubinjak. Ne mojmo ljudi ovako.

Jeli moguće? Po gradu se čuđa da okružni sud nije obstrlojen, a da i nemisli biti, potrebitom svotom novca za uzdržavanje uznika, plaćanja svjedoka; da je zapao u dug za uzdržavanje i izbranu od par stolina hiljada kruna; potom da pre-stoji otpust svih protivorenih zločinaca. Na što smo spali!

Vokalno-instrumentalni koncert. Glazbena sekcija mjesnog „Sokolskog društva“ priredjuje u subotu (na Blagovijest) u 20.30 sati veliki koncert muškog zbora i orkestra. Koncert će se održati u „Kino Tesla“.

Da počasti uspomenu pl. Šime Smara, darovao je g. Marko Prolega K 80 — u fond „Udruženja trgovaca, industrijalaca i obrtnika za sjevernu Dalmaciju“. Uprava zahvaljuje.

Zabava školske djece u Vodicama obdržat će se doj. subote u 19 sati!

Framasanska pomoć ili pomoć državi. Dr. Krstelj, zaštitnik fašista Dalmacije, došao je na originalnu misao. Odlučio je, po zaključku ministarskoga savjeta, da pozove zastupnike svih konfesija, da jedinstvenom molitvu složne za pomoć državi. Kad bude tekstu molitve gotov, dr. Krstelj će podnijeti skupštini predlog zakonske osnove i skupština ina da prihvati molitvu kao državnu. Bit će svakako jedna od najzanimljivijih rasprava u skupštini, kad će pravoslavni, katolički i muslimanski predstavnici govoriti riječi, koje će i gospod. Bog inati poslušati kao zakon. Nadamo se, da će taj zakon biti što prije donesen. Ali preporučamo, da se metne i jedna ustanova po zakonu o bezbednosti, ako gospodin Bog ne bi hito poslušati molitve, koje su mu framasoni izmislili, da ga prisile na zaštitu države od gluposti ministarske. („Hrvat“).

Požar u Zagrebu uništio zgradu Prve Hrvatske Stedionice. Šteta nikakova, i ako se broji na desetke miliona, jer bilo sve osjegurano.

Novo tvorišće u Murteru radi se: da se osnuju u sapunu i konsemi riba.

Zdravstveni odnosi u benkovačkom okružju. Španjolka, šta li, pomlali ko granom. Imade patrikajalni obitelji 10—15—20—25 u kući. skoro leže svi. Lječnika ni za ličk, a ipak ih imade 2 u Benkovecu i jedna ruskinja u Obrovcu. Jest, vi „vedri-teľji“, naš nevini i prostodušni puk držite za blašeć. Ali i „blašećeta“ sjetile se barem svako 15 dana. Izašaljite svog lječnika, zdravstvenika. Nu za vas je došla da vam seljak dnevno Krunam i Dinarima brahonja, a mala vas je briga, ako će ga i vrag odnijeti.

Austrijski žandar državotvorac eshaezije. U Tiesnome obć uprav. oružnik Gjelpi. Protiv njegova imenovanja podigla se kulka i molitva: Murter, Betina, Tiesno i Zlozela. A danas? Aprovizacija je aprovizacija. Ono nešto kukuruza povjerio raznim glavarima, osim Murtera, da raspačavaju. Dolazi mu glavar Plešić i ja sam tu, zašto meni za Murter ne povjerite kao glavaru.

— Tebi?! Za razorne elemente nema mjesta, nema povjerenja; — vele da se izrazio.

Biedna Shs Hoćeš da te austrijske bajonete podržavaju. Ali tko ne će brata za brata, hoće tudjinca za gospodara.

Spalatinada petrada svijuh barada. Stanovita gospodja odlučila u posjete rodu u Beograd. Treba ponjeti nekoliko milošće. Oblazila zlatarije. Zapelo joj oko o jedan „borsin“ u izlogu. Uježe, da bogudja. Preskupio.

— Oh, ne milostiva, vaš gosp. suprug uprav jučer nudjao nam koliko mi danas od vas tražimo. — Dobro, dobro; danas sutra, povratit ću se. Izišla, stalna kad muž kupuje, da ne treba njoj trošiti.

Za ručkom, večerom, pa i sutra dan mući ona, a i muž.

Treći dan odlučila se i ponovno u zlatara. Sa izloga nestalo „borsina“ Udje.

— Molim onaj prekujočerasnji „borsin“? Žalimo, nemoguće, milostiva. Jednog što imali, jučer vas gospodin kupio.

— Ništa ni to... Četvrti dan „borsin“ resio ruku stanovite — svjetske dvo rečne krave.

Das geschicht in besseren Heusern...

Jadno stanje ravnih kotara a i Bukovice. Usljed poljedice usjevi propali, mora se preorati i ponovno zasijati. Koje će sve skoro izjavovila se: ovec se janje, ali krizljivo; usljed slabe piće, porokat se. Veliki zub gdje gdje lipsava, a perad napala — pipitula; pa ih dnevno nestaje. Da sada jedina im nada bajame: ocvatale i moralo bi biti obilnog roda. Nu čovjek odredi a bog kazaljica. — I još će nam gora žalost biti koju će nam Junjev dan doniti.

Zemljoradnici pr. nedjelje obdrža i sastanak u Jagodini i Polazi. Zbor zbora je Dr. Medvec. Is-palo mu po onoj zli ili jezi — mlike kužaljice.

Na Balkanu smo, pa nije se čuditi ničemu. Ako je i tima, teška je. Pr. sedionice svi opozicionali listovi da su bili zapljenjeni razbucani, strankane ne uručeni. Molimo pošt. usud Benkoveca za razjasnjenje: da li je do kola ili do volova?

† Totant činovnik „Monte Promina“ pr. utorku u 21 preselio se s ovog svijeta na onaj. Žalimo, jer smo se morali ogledati na Sudu. On je poput svojega, mi ćemo nauč; a svaki će svoju. Ovo nas ne mnu. Vječni mi pokoj!

Uskrsna okružnica Jug. Matice.

Upravama, nastavnici i školskoj omladini!

„Jugoslavenska Matica“, glavna podružnica u Splitu, kao jedino kulturno-ekonomsko udruženje, koje ima da se brine za patnički i neoslobodjeni dio našeg naroda, koji čini pod ropstvom svirepog Talijana i koji je podvrgnut najstrašnijim fizičkim i moralnim patnjama sa strane službene i neslužbene Italije, primorana je, da se porovno obrati na Vas kao prvi stalež, koji je uvijek stajao i stoji na braniku nacdodnih pravica.

Pomoću Vašom i Vama povjerene Vam školske omladine, Jugoslavenska je Matica mogla, da dosada izvrši najveći dio svojih zadataka, da ublaži mnoge fizičke i moralne boli naše zarobljene braće.

Ona je Vašom dosadanjom pomoću tekom ove godine u mnogočem nadomjestila ono, što braći ugrabiše Talijani. Nu s ovim je izvršen tekar jedan mali dio onoga, što „Jugoslavenska Matica“ mora da učini na putu do svog konačnog cilja, t. j. do potpunog oslobodjenja čitavog našeg naroda.

Stoga se obraćamo na Vas s najtoplijom molbom, da u zajednici s Vašom školskom omladinom ponovno poradite oko što većeg uspjeha „Jugoslavenske Matice“, te Vam u tom pogledu predlažemo ovo:

Siromašnoj dječici u otrgnutim nam krajevima želimo pripremiti Uskrsni dar. Mjesto novčanih doprinosa, koje je obično teško sakupljati kod školske djece mogla bi se za Uskrs sakupljati jaja, čiji bi utrzak donio izdašnu pomoć našoj bijednoj zarobljenoj sirotinji.

Svaki učenik i učenica srednjih, građanskih i pučkih škola neka daruju svojoj sestrići i svojem bratu u neoslobodjenim krajevima po jedno Uskrsno jaje (sirovo).

U mjestima, gdje postoje podružnice „Jugoslavenske Matice“ neka se sakupljena jaja predaju njezinoj upravi i ona će ih prodavati zgodnim načinom na tržištu uz cijenu od 1 dinara po komad, a gdje nema podružnice uprave će škola same prodati na isti način i uz istu cijenu. Na prvom mjestu jaja će se prodavati pučkim kuhinjama i humanitarnim ustanovama za prehranu siromaha a ostatak siromašnim obiteljima.

Molimo sve uprave, da nam pošalju tačni spisak sakupljenih jaja.

Uz najsrdačniju zahvalu bratski Vas pozdravljamo

Tajnik: prof. Silvije Alfirević za predsjednika: Dr. Vjekoslav Lavš

Pošta.

Djedo — Mi tvoj „Memorandum“ objelodanismo, istina malo oklaštren, uz opaske jer i maslo je začim, al mi se hoće načina. Sad ćeš nas skoro ti uzeti i u sprdnju. A ovo za što. Poslao si nam popratno pismo, označujući da tebi i stanovitim prijateljima tvojim pošljemo brojeve našeg lista. Nego, naše je pravilo: netom se nešto primi — pročitali popratno pismo pa s njim na lomaču. Tako se i dogodilo: ni ti, ni tvoji znanci niste ikakova broja primili. Oviklo ti na znanje i ravnanje. Hoćeš li si dati znak života, mi te molimo: ne ćeš li — mi i volimo.

Prodaje se brod na motor — dug 24 noge — 7 tona, i jedan „kuter“ na motor bez jedara. Obratili se:

Toma Sekso — Šibenik.

VELIKI USPJEH **VELIKI USJEH**
 Kod kupnje, prodaje ili zakupa nekretnina
NOVO USTANOVLJENA
Reklama i Posrednička Agencija „Uspjeh“
 ŠIBENIK Gopodski trg 13
 Prma na prodaju, kupnju i zakup
 Razine trgovine, Gostione, kavane, kuće, podkućnice, lokale, vinograde, posjede, velika imanja latje i t. d.
 Ponude izvršuje na opće zadovoljstvo
 Za što veću ponudu preporuča se
Reklama i posrednička Agencija „Uspjeh“
 VELIKI USPJEH VELIKI USPJEH

Mali Oglasnik (Do 20 riječi 3 Dinara, svaki pet daljnjih riječi 1 Dinar).

Vagon hrastovi drva u prilici metar dužine komad na prodaju. Tko želi kupiti nek se obrati Niki Babun pok. Jose — Tribunalj 112.

1/2 Jedala, kašike, noževe, škare,

te čitavu nožarsku i galanterijsku robu razaslija na veliko i na malo po čudovito niskim cijenama veletrgovina i razaslijena
R. STERMECKI - CELJE
 br. 372. Slovenija.
 Zahtjevatje cijenik sa slikama. Sta nije po godu zamjeni se ili povratiti novac.

SINGER

ŠIVACIH STROJEVA ŠIVACIH IGALA
 NAKNADNIH DJELOVA
 MRAŠINSKOG ULJA

PRODAJE UZ GOTOV NOVAC
 I OBROČNU OTPLATU

NA SVAKOJ JE MAŠINI NAZNACENA
 CIJENA USTANOVLJENA ZA CIJELU
 JUGOSLAVIJU

SKLADIŠTE — ŠIBENIK
 GLAVNA ULICA

ZASTUPNIK

ANTE FRUJA

20-26

MATE PRGIN - ŠIBENIK

Veliki izbor šešira domaćih
 tvornica sagova i rukotvorine.

JOSIP DREZGA - ŠIBENIK

Brzjavici: DREZGA ŠIBENIK
 Telefon inter. 38

VELIKA PRODAJA u žitaricama i kolonijalima

Prodaja: Sećera, Kave, Pirinča, Sappuna, Gradjevnoq materijala, Nafta, Benzina, Mašinskog ulja

Sve uz cijene konkurencije.

AUTOGARAGE

Narudžbe se obavljaju sa vlastitim prevoznim sredstvima: motornim lađama po moru, teretnim automobilima po suhu.

Export vina, ulja i rakije na veliko.

Glavno zastupstvo za Dalmaciju tvornice likera **Ivana Jelčića** u Šibeniku

6-52

Sve se pismene ponude šalju na upravu lista „RASKOVANI“.

Novo osnovano
 transportno i otpremničko poduzeće

A. KUVAČIĆ — BAKAR — prezuma

svakovrsnu robu za otpremu i uskladištenje. — Vlastita prevozna sredstva i magaze. — Izvršuje sve naloge brzo i najkulantnije.

Ispostava: Stanica Bakar
 10 Brzjavici: Kuvadžić - Bakar.

— KNJIŽARA I PAPIRNICA —

FILIP BABIĆ — ŠIBENIK —

Potpuno skladište knjiga na našem i stranim jezicima

Tvorničko skladište papira uz najjeftinije cijene.

— Sav pribor za urede, općine i škole —

Skladište školskih knjiga, i Kr. Zemaljske Naklade u Zagrebu.

Prima predplate na
STRUČNE I PERIODIČNE ČASOPISE
 svakog jezika i struke.

MUZIKALIJE SVAKE VRSTI.

ZAHTEVAJTE CIJENIKE PAPIRA I POPIS
 KNJIGA — — — — CIJENIK ZA UREDE.

21-52

Solidno! Ukusno! Jeftino!

Zastupstvo i ekskluzivna prodaja cipela Zagrebačke tvornice cipela d. d. za Šibenik i sjevernu Dalmaciju

SREČKO BOGIĆ ŠIBENIK

Glavna ulica 44

En gros et en detail.

6

GRAND HOTEL KRKA — ŠIBENIK

Kafana prvog reda.

Svako večer gospojinski koncert.

Tačna poslužba. — Izvrstna kuhinja.

Cijene umjerene.

8-11

PAPIRNICA I KNJIŽARA

J. GRIMANI - ŠIBENIK

Papir, knjige, školski risači i pisaci predmeti. Ujene i acquirael boje, crnila i tuša u svim hollam svjetske tvornice Günther Wagner. Mužikalije, slike, okviri i ostali luxus-predmeti. Vrpece i pribor za pisaci stroj ciklostij papir i crnilo.

9-13

Juričev i Kešić - Bakar

Veletrgovina dalmat. vina
 — samo na veliko —

20-52

1-6